

Preventivní program školy

Základní škola a Mateřská škola, Lhota pod Libčany, okres Hradec Králové

Lhota pod Libčany 99

503 27 Lhota pod Libčany

Školní rok 2024/2025

Ředitelka školy: Mgr. Iva Ondráčková

Metodik prevence: Mgr. Monika Pavlisová, DiS.

Školní poradenské pracoviště

Preventivní program školy

Vypracoval:	Mgr. Monika Pavlisová, školní metodik prevence
Schválil:	Mgr. Iva Ondráčková, ředitelka školy
Účinnost od:	1. 9. 2024
Spisový znak:	Skartační znak: S 5
Změny (formou číslovaných písemných dodatků, které tvoří součást tohoto předpisu):	

Obsah

I. Charakteristika školy	4
II. Úvod	5
III. Zdroje informací	5
IV. Tým školského poradenského pracoviště	7
V. Analýza současného stavu školy	8
VI. Cíle.....	9
VII. Strategie předcházení školní neúspěšnosti	13
VIII. Strategie předcházení šikaně/kyberšikaně	15
IX. Strategie předcházení dalších projevů rizikového chování	18
X. Měření efektivity programu	19

I. Charakteristika školy

Název a adresa školy	Základní škola a Mateřská škola, Lhota pod Libčany, okres Hradec Králové
Zřizovatel	Obec Lhota pod Libčany
Ředitel	Mgr. Iva Ondráčková
Telefon	778 050 101
E-mail	zs.ondrackova@lhotapl.cz

Školní metodik prevence	Mgr. Monika Pavlisová, DiS.
Telefon	608 631 358
E-mail	zs.pavlisova@lhotapl.cz

Výchovný poradce	Mgr. Monika Pavlisová, DiS.
Telefon	608 631 358
E-mail	zs.pavlisova@lhotapl.cz

ZŠ	Počet tříd	Počet žáků
1. stupeň	4	51

II. Úvod

Minimální preventivní program vychází z pokynu MŠMT, č.j.:1454/2000-51. Jedná se o dokument školy, který je zaměřen na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, osobnostní i sociální rozvoj a rozvoj sociálně komunikativních dovedností.

Především pohodové a bezpečné prostředí je to, co v naší škole podporujeme. Žáky učíme nejen vyhledávat a zpracovávat informace, ale také rozvíjíme dobré vztahy mezi žáky i mezi učiteli.

Důležitá je pro naši školu také spolupráce s rodiči, jejímž prostřednictvím dochází k formování osobnosti žáka. Žák by měl být přiměřeně ke svému věku schopen orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat správná rozhodnutí, vážit si svého zdraví. V neposlední řadě by měl žák umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti.

V letošním školním roce 2024/2025 je základním principem preventivní strategie osvojování základních kompetencí týkajících se zdravého životního stylu, prohlubování komunikačních dovedností mezi rodiči, učiteli i žáky. Naším cílem je také samozřejmě posilovat sebevědomí žáků, jejich vzájemnou úctu i sebeúctu, zvládat efektivně řešení konfliktů, smysluplné využívání volného času a překonávání překážek.

Každý nový školní rok s sebou přináší nové zkušenosti a s nimi také další podněty ke zkvalitnění a zefektivnění preventivního programu školy.

III. Zdroje informací

Vnitřní zdroje informací

Školní poradenské pracoviště poskytuje poradenské služby rodičům, žákům, ale také pedagogům.

Na internetových stránkách školy a v hale školy mohou rodiče nahlížet do dokumentu Školní řád, který je zde veřejně přístupný, na vyžádání jsou dostupné i další dokumenty školy týkající se prevence.

V oblasti rizikového chování využíváme zejména prameny odborné i metodické literatury (Jules a Jim, Locika – organizace akreditované MŠMT, Centrum prevence při PPP KHK) .

Návrhy k řešení nejružnějších situací získáváme od žáků, v případě, že se stydí o svých problémech mluvit, je možné využít schránky důvěry, jež je umístěna v šatně v přízemí budovy školy a je všem žákům dostupná.

Od letošního roku byl na škole pro žáky 3. – 5. ročníku zaveden nový vyučovací předmět „Etická výchova“, která vede žáky k prosociálním formám chování, pozitivnímu hodnocení sebe i druhých, učí děti zdravému sebevědomí, empatii a kreativě.

Vnější zdroje informací

V rámci prevence využíváme spolupracujeme:

- s okresním metodikem prevence, paní Mgr. Jitkou Musilovou, tel. 495 265 423, e-mail: j.musilova@pppkhk.cz
- s krajskou školskou koordinátorkou prevence, paní Mgr. Janou Hrnčířovou tel. 495 817 359, e-mail: jhrncirova@kr-kralovehradecky.cz
- Sallinger, z.s., středisko MultiTým, Gočárova třída 1620/30, 500 02 Hradec Králové 2, tel.: 777 519 509, e-mail: multitymallinger.cz

Dále využíváme strategické dokumenty, zákony, vyhlášky a webové stránky zaměřené na tuto problematiku:

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027
- Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019 – 2027
- Vyhláška č. 72/2005 sb., ve znění vyhl. Č. 607/2020 Sb.
- Strategie prevence kriminality na léta 2022 – 2027
- Koncepce školské primární prevence rizikového chování dětí a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2019 – 2024
- www.msmt.cz - Zákon č. 82/2015 Sb., školský zákon, zákon č. 379/2015 Sb., o pedagogických pracovnících, Vyhláška č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb, Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j. MŠMT -21149/2016
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže MŠMT č.j. 2129/2010 – 28 + přílohy 1-22
- Metodické doporučení pro práci s IVP č.j. MŠMT – 43301/2013
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování , prevenci a postihu záškoláctví č.j. 10 194/2002 – 14
- Pomůcka k nově zakotveným právům a povinnostem pedagogických pracovníků a vyloučení žáka nebo studenta k 1. 9. 2017
- Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků
- Zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu
- Příručka pro školy – Když se stane neštěstí
- ČŠI – kritéria kvalitní školy.
- www.ibesip.cz
- www.smartego.cz
- www.poradenstvihk.cz
- www.spclogacek.cz
- www.minimalizacesikany.cz
- www.linkabezpeci.cz
- www.prevence-info.cz

- www.julesajim.cz
- www.locika.cz

Pedagogičtí pracovníci navštěvují vzdělávací semináře v rámci DVPP.

IV. Tým školského poradenského pracoviště

Kontrolní činnost a odpovědnost za tvorbu preventivního programu i jeho realizaci nese ředitelka školy.

Metodička prevence organizuje přípravy preventivních programů a realizuje je. Pedagogičtí pracovníci zapojují do výuky témata, která souvisejí s prevencí a také průběžně kontrolují výskyt nežádoucího chování v jednotlivých třídách. Na preventivních programech se podílejí v poslední řadě také samotní žáci.

Školní metodik prevence

Školní metodik prevence zajišťuje metodickou, koordinační a poradenskou činnost v problematice prevence rizikového chování.

Metodická a koordinační oblast:

- koordinace tvorby a kontrola realizace Preventivního programu školy
- koordinace a realizace aktivit školy zaměřených na prevenci šikany, kyberšikany, záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších typů rizikového chování
- metodické vedení učitelů školy v oblasti prevence rizikového chování (předcházení a včasná diagnostika, preventivní práce s třídními kolektivy
- koordinace vzdělávání pedagogů školy v oblasti prevence rizikového chování
- koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v koncepci problematiku rizikového chování · kontaktování odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě aktuálního výskytu rizikového chování
- shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči, specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování
- vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření
- sledování dění ve škole (všímat si vztahů a vytvářet pozitivní klima školy) a zapojování žáků školy do všech aktivit tak, aby sami sledovali dění ve škole a snažili se potlačit nepříznivé vlivy a řešili problémové situace
- účast na výchovných komisích, jejichž cílem je potlačení sociálně patologických jevů a jejich náprava
- podpora zdravého životního stylu
- zajištění a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, metodách a formách specifické primární prevence pedagogům školy, realizace besed a těchto programů
- předávání odborného materiálu kolegům a případně i žákům
- účast na školních akcích – poznatky předávat dalším pedagogickým pracovníkům

Poradenská oblast:

- vyhledávání a pedagogická diagnostika žáků s rizikovými projevy
- ve spolupráci s třídními učiteli poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště
- ve spolupráci s třídními učiteli zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a jejich vyhodnocování
- participace na sledování faktorů, které ovlivňují rizikové chování
- příprava podmínek pro integraci žáků s poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenské a preventivní služby těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními
- poskytování individuálních konzultací ostatním učitelům
- spolupráce s třídními učiteli, výchovným poradcem, s okresním metodikem prevence aj.
- podpora bezpečného a zdravého klimatu ve třídě i ve škole

Výchovný poradce

Výchovný poradce pomáhá žákům s výchovnými i výukovými problémy. Pro zdravotně a sociálně znevýhodněné žáky navrhuje speciální péči. Spolupracuje s učiteli a vedením školy a pomáhá koordinovat péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Sleduje tvorbu PLPP a IVP, případně se podílí na tvorbě těchto dokumentů. Pomáhá nastavit pro žáky se speciálními vzdělávacími opatřeními vhodná podpůrná opatření. Spolu s třídními učiteli podává návrh na vyšetření žáků v pedagogicko-psychologické poradně. Konzultuje danou problematiku s pracovníky poradenského zařízení.

Eviduje zprávy o žácích, kteří jsou v péči specializovaných poradenských zařízení. Vede databázi žáků s vývojovými poruchami učení a chování, pravidelně ji aktualizuje. Vede evidenci IVP a PLPP. Vede písemné záznamy umožňující doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržených a realizovaných opatření. S ostatními pedagogy provádí vyhodnocení účinnosti IVP a PLPP.

Spolupracuje s třídními učiteli a sleduje žáky nadané, navrhuje další péči. Předává odborné informace z oblasti péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy. Poskytuje informace o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízeních v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.

V. Analýza současného stavu školy

V průběhu školního roku se pravidelně konají porady, na kterých se setkávají všichni pedagogičtí pracovníci. Kromě organizačních záležitostí se zde řeší také nejrůznější situace a otázky související s prevencí rizikového chování.

V minulých letech se osvědčilo v případě výskytu rizikového chování žáků eliminovat tyto projevy včasnou a vzájemnou komunikací mezi pedagogickým sborem. Vzhledem k tomu, že patříme mezi malotřídní školy s nižším počtem žáků, vzniklé problémy jsou odhaleny včas a daří se úspěšně hledat řešení. Každé rizikové chování je řešeno s individuálním přístupem.

K řešení problému přistupujeme jednotně a snažíme se veškeré informace sdělovat bezodkladně všem vyučujícím. Každý konflikt mezi žáky se snažíme v součinnosti s žáky vyřešit narovnáním vztahů. Závažnější problémy jsou řešeny s rodiči nebo zákonnými zástupci žáků a pedagogickými pracovníky školy.

Vzhledem k tomu, že je ve škole vysoký počet dětí s podpůrnými opatřeními z důvodu SPUCH (ADHD, NKS atd.) jsou hlavním problémem v současné době především vztahy mezi některými žáky a jejich nevhodné chování k sobě navzájem. Proto letošní školní rok bude zaměřen zejména na aktivity, které se týkají vytvoření bezpečného a zdravého klimatu ve škole, tj. vzájemné tolerance a respektu, spolupráce, podpory a posílení sebevědomí žáků, nekonfliktní vzájemné komunikace a asertivního chování. Prevence bude věnována i aktivitám ve virtuálním prostředí – zaměříme se zejména na rizika kyberšikany a zneužívání sociálních sítí.

Vztahy mezi žáky jsou formovány nejen během hodin etické výchovy, projektových dnů, ale také během společných aktivit, výjezdů i výchov. Žáci jsou informováni o různých rizicích, která by je mohla ohrozit. V případě dotazů se mohou kdykoliv obrátit na některého z pedagogických pracovníků a pokud chtějí žáci zůstat v anonymitě, mohou využít „schránku důvěry“, která pro ně byla ve škole zřízena.

VI. Cíle

Dlouhodobé cíle školy

- předcházení projevů sociálně nežádoucích jevů, včas odhalovat možná rizika
- podpora zdravého životního stylu, vedení žáků k zodpovědnosti za zdraví své i ostatních, podpora pohybových aktivit ve škole i mimo školu (zájmové mimoškolní aktivity)
- prevence a udržení zdravého klimatu ve třídách, i v rámci celé školy
- vytváření partnerských vztahů s dětmi, rodiči i veřejností
- vzájemná spolupráce mezi učiteli, výchovným poradcem, metodikem prevence a vedením školy při řešení výchovně vzdělávacích problémů, otevřenost vůči veřejnosti
- odhalování specifických poruch učení a chování, následná individuální péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
- pomoc žákům z cizojazyčného prostředí se začleněním do nového kolektivu a překonáním jazykové bariéry
- spolupráce s odbornými institucemi – PPP, SPC, policie, aj.
- posilování kladného sebehodnocení, schopnosti samostatného rozhodování, asertivity žáků, u kterých se projevují náznaky nízké sebedůvěry a nerozhodnost

Krátkodobé cíle

- předcházet šikaně a kyberšikaně
- rozpoznat nástrahy internetu a sociálních sítí – předcházet závislostnímu chování
- zabývat se problematikou mezilidských vztahů a komunikace, učit žáky zvládat konflikty a stres, emoce a touhy, podporovat psychickou pohodu každého jednotlivce i třídních kolektivů, posilovat etické dovednosti žáků, empatii, sebevědomí a asertivní chování

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím akcí školy, které jsou na školní rok 2024/2025 naplánovány:

Společné akce všech ročníků školy

- Šerpování prvňáčků
- Farmářské trhy
- Dýňování
- Vánoční dopoledne s nadílkou
- Rozsvěcení vánočního stromu
- Školní recitační soutěž
- Masopust
- Plavání
- Předškolák
- Velikonoční jarmark
- Škola v přírodě
- Sportovní den
- Den dětí
- Rozloučení s 5. ročníkem
- Výlety (Horní Bradlo, Muzeum loutek Chrudim), workshopy (Rytmická show), návštěvy divadelních představení (Zahrada, Anglické divadlo) - Podpoří v nastartování zdravých procesů ve školním kolektivu.

V letošním roce budou dále v návaznosti na krátkodobé cíle PPŠ realizovány následující preventivní programy, které mají za cíl žáky podpořit v oblasti komunikace mezi sebou navzájem, poradit při řešení sporů, volbě kamarádů, pomoci rozpoznat a odhalit nástrahy internetu, učit, jak správně zacházet s volným časem, relaxovat a bezpečně trávit volný čas:

- hry a aktivity v rámci etické výchovy posilující etické a komunikační dovednosti, sebevědomí a asertivní chování žáků
- Bubnovačka – preventivní happening v rámci týdne za dětství bez násilí (www.centrumlocika.cz)
- NEPZ – výchovně vzdělávací projekt na podporu přímé ochrany vzácných druhů zvířat (Oko Země – fotopasti)
- Ochrana přírody – Ježci – vzdělávací program o jezcích – správa KRNAPu
- Indigo – dítě z křišťálu – autorské čtení a workshop s tematikou stmelení kolektivu, eliminace šikany, řešení konfliktů a rozvoj empatie
- Dítě a jeho tělo: Zdravé nožky – interaktivní dopoledne zaměřené na zdravou chůzi
- Hackni svůj mozek - aktivity zaměřené na to, jak efektivně pracovat s emocemi, formovat zdravé návyky a porozumět vlivu sociálních sítí na naše myšlení a chování

- Microgreens – akce zaměřená na zdravý životní styl, klíčení rostlin a jejich využití v kuchyni
- Ochrana přírody – KRNAP - Horská služba – interaktivní přednáška p. Bílka
- Příroda kolem nás – workshop v přírodě – Mgr. Martin Trávníček, České Polabí, z.s.

Mimo těchto školních akcí se žáci společně setkávají také na celé řadě akcí organizovaných obcí.

Pedagogové se během celého výchovně vzdělávacího procesu snaží rozvíjet dovednost žáků učit se, motivují hodnocením zaměřeným na zpětnou vazbu k individuálnímu pokroku žáka, vyrovnávají zvýšené rozdíly ve výsledcích učení mezi žáky.

Zvýšená pozornost je věnována následujícím oblastem: rozvoj sebekognitivní, růst sebevědomí, práce s emocemi, komunikační dovednosti, obrana proti manipulaci, řešení konfliktů a rozhodování, zvládání stresu, spolupráce a vrstevnický tlak, smysl života a plánování, informace a nakládání s nimi.

Pedagogové se řídí zásadami přiměřenosti a smysluplnosti učení, využití poznatků v praktickém životě, kladou důraz na vzájemnou důvěru, ochotu naslouchat, diskrétnost, spravedlnost a otevřenost při interakci s žáky.

Důležitou součástí života školy jsou veřejné prezentace žáků a schopnost ocenění úspěchu ostatních.

Cílové skupiny

V rámci preventivního programu působíme na všechny žáky školy od 1. do 5. ročníku podle věku. Aktivita zaměřená na prevenci probíhá celoročně ve všech třídách s třídními učiteli, ale také realizujeme programy celoškolní. Aktivita, které se ve školním roce osvědčily, plánujeme také na další školní rok. Při tvorbě programů spolupracuje škola se Spolkem rodičů a podílí se na pomoci zajištění mimoškolních akcí pořádaných obcí. Na problémové žáky jsou zaměřeny speciální programy.

Pedagogičtí pracovníci aplikují vhodné metody a při řešení problémů spolupracují také s rodiči a zákonnými zástupci žáků. Rodičům a zástupcům tříd, kde se vyskytly negativní jevy je věnována zvláštní pozornost. V případě zjištění výskytu kouření, krádeží nebo agresivního chování je zákonným zástupcům věnována pozornost individuální.

Při řešení problémů spolupracujeme s institucemi, které se problematikou zabývají (PPP Hradec Králové a SPC Hradec Králové, SPC Svítání Pardubice, Centrum prevence při KHK, Salinger, z.s., Multi Tým, SVP HK apod.).

Velká část preventivních programů probíhá v dopoledních hodinách v době vyučování. Prevence je také součástí volnočasových aktivit, které probíhají v odpoledních hodinách v budově školy, a to v rámci kroužků či družiny.

Seznámení s minimálním preventivním plánem jsou všichni pedagogové na poradě v přípravném týdnu před začátkem školního roku.

Na první třídní schůzce se zákonní zástupci žáků seznamují a podepisují:

- Školní řád
- Vnitřní řád školní družiny
- Provozní řád školní družiny
- Vnitřní řád školní jídelny
- Minimální preventivní program

Tyto dokumenty jsou k dispozici na webových stránkách školy. V průběhu roku pak spolupracují rodiče a zákonní zástupci s třídními učiteli i ostatními pedagogy (učitelé, vychovatelky, asistenti pedagoga) a dle potřeby konzultují průběh vzdělávání a případné výchovné problémy. Tyto záležitosti mohou řešit s metodikem prevence i výchovným poradcem.

Metody a formy řešení aktivit

- výklad nebo skupinové vyučování
- práce s jednotlivými kolektivy
- dramatizace
- diskuse, besedy s odborníky
- dotazníky a ankety
- výlety, exkurze
- pobytové kurzy (např. adaptační kurz, škola v přírodě)
- soutěže, hry
- vzájemná spolupráce třídních učitelů
- spolupráce pedagogů s rodiči
- kontakt s PPP, SPC
- poskytování informací o dané problematice prostřednictvím webových stránek školy
- studium odborné literatury

Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů

V rámci výuky je preventivní program obsažen zejména v etické výchově, českém jazyce (komunikace a sloh), prvouce, tělesné výchově, informatice, přírodovědě, výtvarné výchově a pracovních činnostech. Prevence se prolíná celou výukou. Patří sem témata zaměřená na problematiku mezilidských vztahů, sebepojetí, tolerance, komunikace, bezpečného internetu a kyberšikany, šikany, záškoláctví, hazardních her, rasismu, xenofobie, užívání léků a návykových látek, vandalismu, zneužívání a týrání, kouření.

VII. Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Neúspěšný žák

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z vyhlášky č. 27/2016 Sb. a 72/2005 §7 odstavec 3. Se žáky ohroženými školní neúspěšností pracují v rámci Školního poradenského pracoviště výchovný poradce, školní metodik prevence, ředitelka školy. Třídní učitelé pravidelně vyhodnocují prospěch žáků ve třídách, aby včas reagovali na jakoukoliv nežádoucí změnu. Objeví-li se podezření na školní neúspěšnost, předávají informaci výchovnému poradci. Je zjišťována příčina zhoršení prospěchu, poté jsou bezodkladně informováni zákonní zástupci žáka. V konečné fázi může být vypracován plán (PLPP).

Příčiny neúspěchu ve vzdělávání:

- školní nezralost,
- včas nerozpoznané smyslové vady,
- nízký intelekt,
- vliv rodiny – přílišné nároky, nepodporování ke vzdělávání z různých důvodů, chybějící motivace k plnění školních povinností,
- vývojové poruchy učení či chování,
- častá krátkodobá absence,
- onemocnění žáka,
- dlouhodobá absence,
- záškoláctví či skryté záškoláctví,
- náročná životní situace,
- odlišné sociokulturní prostředí

Při zjišťování příčin neúspěšnosti na škole dochází ke vzájemné spolupráci: třídní učitel – žák – ostatní vyučující – výchovný poradce – školní metodik prevence – vedení školy – ostatní pedagogičtí pracovníci – zákonní zástupci žáka.

Podle povahy příčin rovněž další mimoškolní instituce – např. PPP, SPC, SVP, OSPOD, lékaři, Policie ČR,...

V případě potřeby či zájmu nabízí ŠPP zákonným zástupcům zprostředkování spolupráce s PPP či SPC. Výchovný poradce sleduje plnění případného Plánu pedagogické podpory, ve spolupráci s třídními učiteli průběžně hodnotí jeho úspěšnost.

Zjišťování příčin školní neúspěšnosti žáka bude probíhat:

- pozorováním,
- rozhovorem se žákem a zákonnými zástupci,
- analýzou rozhovoru a formulováním možností náprav

Řešení školní neúspěšnosti

Vyučující předmětu, ve kterém hrozí žákovi neprospěch, budou o této skutečnosti prokazatelným způsobem včas informovat zákonné zástupce, na základě zjištěných příčin budou přistupovat k žákovi individuálně vzhledem k jeho možnostem a schopnostem. Motivace žáka ke vzdělávání a lepšímu výsledku bude promyšlena a aplikována tak, aby se

žák snažil pochopit souvislosti učiva s praktickým využitím v životě. Je potřeba reagovat včas tak, aby byl žák schopen zastavit svůj pokles výkonu.

Na základě dohody s vyučujícím předmětu, kde je žák neúspěšný, mu bude umožněno:

- individuálně opakované vysvětlení učiva, možnost konzultačních hodin
- ověřování menšího objemu učiva po částech,
- ověřování takovým způsobem a metodou, ve které je žák úspěšnější,
- stanovení přesného data ověřování zadaného úseku učiva,
- zadání vždy konkrétní, stručné, srozumitelné, přiměřené schopnostem a možnostem žáka s přihlédnutím k případným SVP (stanoveno PPP, SPC, lékařem).

V rámci této dohody je nutná spolupráce žáka i zákonných zástupců. Zlepšení školních výsledků žáka je společným cílem vyučujících, žáka a jeho zákonných zástupců. Všichni se proto musí společně důsledně podílet na předem stanovených postupech.

Všeobecné uplatňované strategie předcházení školní neúspěšnosti:

- užívat motivující hodnocení
- nezaměřovat se na nedostatky, opomenutí a chyby žáka
- poskytovat formativní zpětnou vazbu, hodnotit žáka podle toho, co umí, čeho dosáhl a v čem se zlepšil
- motivace pochvalou, která je nejdůležitější právě u nejslabších žáků s nízkým sebevědomím a nízkou úrovní pracovně-volných dovedností
- „přistihnout i nejslabší žáky při úspěchu“
- užívat hodnocení, které zohlední schopnosti, podmínky a potřeby konkrétního žáka
- posilovat sebedůvěru žáka (pokusit se v každé hodině zařadit něco, v čem žák uspěje), poskytnout žákovi prostor
- motivujícím hodnocením rozvíjet u žáků pocit větší zodpovědnosti za vlastní vzdělávání, za vlastní práci, objektivně hodnotit sám sebe
- objektivitu hodnocení využít při sebehodnocení, ale také při hodnocení spolužáka (umět pojmenovat silné stránky, ale také nedostatky)
- při vyučování pracovat s chybou - brát ji jako samozřejmou součást v procesu objevování a učení
- respektovat individuální tempo práce, tolerovat nižší pracovní výkon - obměňovat vyučovací metody a formy
- zapojit žáka do skupinové práce, hodnotit úsilí a snahu
- pro aktivnější zapojení žáka do výuky volit práci ve dvojicích - volit spolužáka s lepšími výsledky
- poskytnout žákovi prostor pro využití vlastních zájmů a zkušeností (např. práce s PC)
- zaměřit se na základní učivo
- volit takové formy zkoušení, které více odpovídají žakovým předpokladům (ústní x písemné)

- poskytnout žákovi při výuce podpůrné pomůcky, přehledy, tabulky, slovníky, manipulační pomůcky
- výměna rolí (učitel – žák)
- hledat individuální způsob výkladu a způsob učení podle temperamentu a založení dítěte
- stanovit přiměřené požadavky a důsledně, ale lidsky kontrolovat jejich plnění
- naučit žáka, jak se efektivně učit - úzce spolupracovat s rodinou
- zvát rodiče na schůzky s jednotlivými pedagogy, společně řešit žákovy problémy, domlouvat se na spolupráci
- vést pravidelnou komunikaci (např. telefonické rozhovory, notýsek, školní systém Edookit, pravidelné osobní setkávání)
- nastavit konkrétní pravidla spolupráce, např. domácí příprava, vypracování DÚ, procvičování učiva v době mimo vyučování Cílem domácí přípravy je: rozvoj smyslu pro plnění povinností, procvičování probraného učiva, ověření si své úrovně pochopení učiva, rozvoj schopnosti samostatně pracovat, doplnit si zameškané učivo
- poskytnout žákovi v ranních či odpoledních hodinách možnost konzultace s vyučujícím, případně doučování po dohodě se zákonným zástupcem
- každý, kdo dítě učí, by ho měl mít rád a mít k němu úctu.

VIII. Strategie předcházení šikaně/kyberšikaně

Při zpracování vycházíme z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) a z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) + přílohy 1–22 (zde).

Škola má ze zákona jednoznačnou odpovědnost za vytváření a udržování bezpečného prostředí, za ochranu žáků a jejich zdraví a za předcházení vzniku jakýchkoli forem rizikového chování na škole, tedy i šikany. Ředitel školy má zároveň odpovědnost za zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví pro své zaměstnance, tedy také za prevenci šikany zaměřené na učitele.

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a/nebo v případě šikany učitele také profesionálně. Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoučelností agrese.

Podoby šikany:

Přímá šikana může mít podobu

- fyzickou (např. bití, plivání, tahání za vlasy)
- verbální (např. vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, výhrůžky, násilné a manipulativní příkazy)

- neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, zírání, používání zastrašujících nebo výhružných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, ničení/schovávání/kradení věcí nebo učebních pomůcek)

Nepřímá šikana

má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti. Hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo. Nepřímá šikana je většinou nefyzická (záměrná ignorace nebo izolování žáka nebo učitele, rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování nebo nespravedlivého hodnocení (u učitele), ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepříjemné sexuální provokace. Jednou z nejčastějších forem šikany je také elektronická šikana, tj. kyberšikana, která může mít podobu např. zakládání falešných profilů na jméno žáka či učitele s dehonestujícím obsahem, prezentace ponižujících videí na portálech, jako je youtube.com, facebook.com apod., prezentace zraňujících komentářů na webu, rozesílání vulgárních nebo výhružných koláží s tváří žáka nebo učitele či příslušníků jeho rodiny, výhružné SMS nebo e-maily apod. Oproti šikaně tváří v tvář má kyberšikana ze své podstaty mnohem větší dosah.

Stadia šikanování

– První stadium: Zrod ostrakismu

Mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

– Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity, například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje. Stupňování agrese může být dáno také neřešením předchozí situace.

– Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“. Většinou platí mezi ostatními žáky názor - „raději on, než já“.

– Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. Platí „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“ I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

– Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty

lidí, které pro přehlednost můžeme označit jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

Zvláštnosti u psychických šikan

U psychických šikan zůstává princip stadií nezměněn. Nicméně jejich podoba je jiná. V popředí je nepřímá a přímá verbální agrese čili psychické násilí. Často se zraňuje „jen“ slovem a izolací. Rozdíl je pouze v tom, že se nestupňuje násilí fyzické, ale psychické. Krutost psychického násilí si však v ničem nezadá s nejbrutálnější fyzickou agresí. (Kolář 2011)

Postup řešení šikany/kyberšikany

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených. Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování. Existuje rozdíl mezi vyšetřováním počátečních a pokročilých stadií šikanování. V případě podezření na šikanu či kyberšikanu zákonný zástupce neprodleně informuje daného třídního učitele či školního metodika prevence nebo vedení školy. Má-li třídní učitel podezření na šikanu, nebo jej ohledně možného výskytu šikany/kyberšikany kontaktovali zákonní zástupci žáků, neprodleně informuje školního metodika prevence a vedení školy.

Postup řešení šikany a kyberšikany se řídí následujícími kroky:

- 1) Příjem a zpřesňování vstupních informací** (např. rozhovor s informátory) a odhad závažnosti potencionální šikany/kyberšikany třídním učitelem ve spolupráci se školním metodikem prevence a vedením školy. V případě podezření na kyberšikanu zákonný zástupce/pedagogický pracovník zajistí fotodokumentaci agresivního chování v kyberprostoru. Na závěr prvního kroku (po zpřesňování informací) je buď šikana/kyberšikana jednoznačně vyloučena (v takovém případě jsou o ukončení řešení šikany/kyberšikany informováni zákonní zástupci, kteří školu kontaktovali s podezřením na šikanu/kyberšikanu), nebo pokračuje řešení šikany/kyberšikany dle dalších kroků. V případě, že zákonný zástupce s jednoznačným vyloučením šikany/kyberšikany nesouhlasí, může se prostřednictvím e-mailu či písemně obrátit na ředitelku školy s žádostí o pokračování řešení šikany/kyberšikany.
- 2) Realizace potřebných kroků k ochraně a zajištění bezpečí oběti** podle závažnosti a formy šikany/kyberšikany. Informování zákonných zástupců agresorů a oběti (v případě, že školu již nekontaktovali v souvislosti s řešením potencionální šikany/kyberšikany). V případě potřeby metodická podpora ze strany školy zákonným zástupcům obětí kyberšikany/šikany (např. ohledně následné spolupráce s externími organizacemi a institucemi).
- 3) Vedení školy pověří** daného pedagogického pracovníka **šetřením šikany/kyberšikany** nebo u závažnějších forem agresivního chování rozhodne o spolupráci s externími odborníky (lékaři, policií, OSPOD apod.).
- 4) Šetření šikany/kyberšikany**
 - Rozhovor s obětí

- Rozhovor se svědky
- Rozhovor s agresorem/agresory

- 5) V případě, že byla šikana/kyberšikana v rámci šetření potvrzena, je realizována **výchovná komise** s agresorem za účasti jeho zákonných zástupců.
- 6) **Setkání vedení školy se zákonnými zástupci oběti šikany/kyberšikany**
- 7) **Realizace domluvených výchovných a preventivních opatření**, následná práce se zasaženým třídním kolektivem. V případě řešení kyberšikany mohou být některé kroky po kroku č. 2 školou nerealizovány (např. šetření šikany, realizace výchovných opatření apod.), a to z důvodů možné anonymity agresorů, nebo když ke kyberšikaně došlo mimo školu. Škola nemůže realizovat výchovná opatření v případě, že ke kyberšikaně nedošlo v průběhu vyučování či školní akce.

V případě podezření šikany/ kyberšikany zaměřené na učitele platí obdobný postup jako výše (s výjimkou kontaktu zákonných zástupců).

IX. Strategie předcházení dalších projevů rizikového chování

Škola má ze zákona jednoznačnou odpovědnost za vytváření a udržování bezpečného prostředí, za ochranu žáků a jejich zdraví a za předcházení vzniku jakýchkoli forem rizikového chování na škole. Při strategii předcházení dalších projevů rizikového chování vycházíme z Krizového plánu školy a z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) + přílohy 1–22

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

- Příloha č. 1 - Návykové látky
- Příloha č. 2 - Rizikové chování v dopravě
- Příloha č. 3 - Poruchy příjmu potravy
- Příloha č. 4 – Alkohol
- Příloha č. 5 - Syndrom CAN
- Příloha č. 6 - Školní šikanování
- Příloha č. 7 – Kyberšikana
- Příloha č. 8 – Homofobie
- Příloha č. 9 - Extrémismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
- Příloha č. 10 – Vandalismus
- Příloha č. 11 – Záškoláctví
- Příloha č. 12 – Krádeže
- Příloha č. 13 – Tabák
- Příloha č. 14 – Násilí
- Příloha č. 15 – Netolismus
- Příloha č. 16 – Sebepoškozování

- Příloha č. 17 - Nová náboženská hnutí
- Příloha č. 18 - Rizikové sexuální chování
- Příloha č. 19 - Příslušnost k subkulturám
- Příloha č. 20 - Domácí násilí
- Příloha č. 21 - Hazardní hraní
- Příloha č. 22a – PAS
- Příloha č. 22b - PAS formulář
- Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků

X. Měření efektivity programu

Měření efektivity programů je nezbytnou součástí PPŠ a slouží především jako východisko pro plánování primárně preventivních aktivit pro další školní rok.

Další aspekt, na který se musíme při hodnocení zaměřit je, zda byl při realizaci programů primární prevence dosaženo stanovených cílů a to na základě ukazatelů, tak jak byli definovány v kapitole Cíle. Na základě toho se budeme rozhodovat, v jakém programu budeme pokračovat i v následujícím roce. To souvisí jednak s tím, jak byl program v uplynulém roce úspěšný, ale také s tím, jaké jsou potřeby pro roky následující a zda daný program koresponduje s cíli pro další rok, popřípadě s další preventivní strategií školy. Druhá část hodnocení bude zaměřena na počty aktivit a množství jedinců, kteří těmito aktivitami v rámci jednotlivých cílových skupin prošli. U všech jednotlivých preventivních programů, které se na naší škole uskuteční, následně hodnotíme i kvalitu. Hodnocení vychází nejen z písemných záznamů a závěrů pedagogů, výchovného poradce a metodika prevence, ale také z reakcí žáků a jejich připomínek.

Na konci školního roku si budeme muset odpovědět na následující otázky:

- Bylo skutečně dosaženo stanoveného cíle?
- Fungují realizované programy, budeme je opakovat?
- Na co se příští rok zaměříme?

Hodnocení bude probíhat prostřednictvím třídních učitelů s podporou vedení školy v rámci spoluúčasti všech pedagogických pracovníků naší školy.